

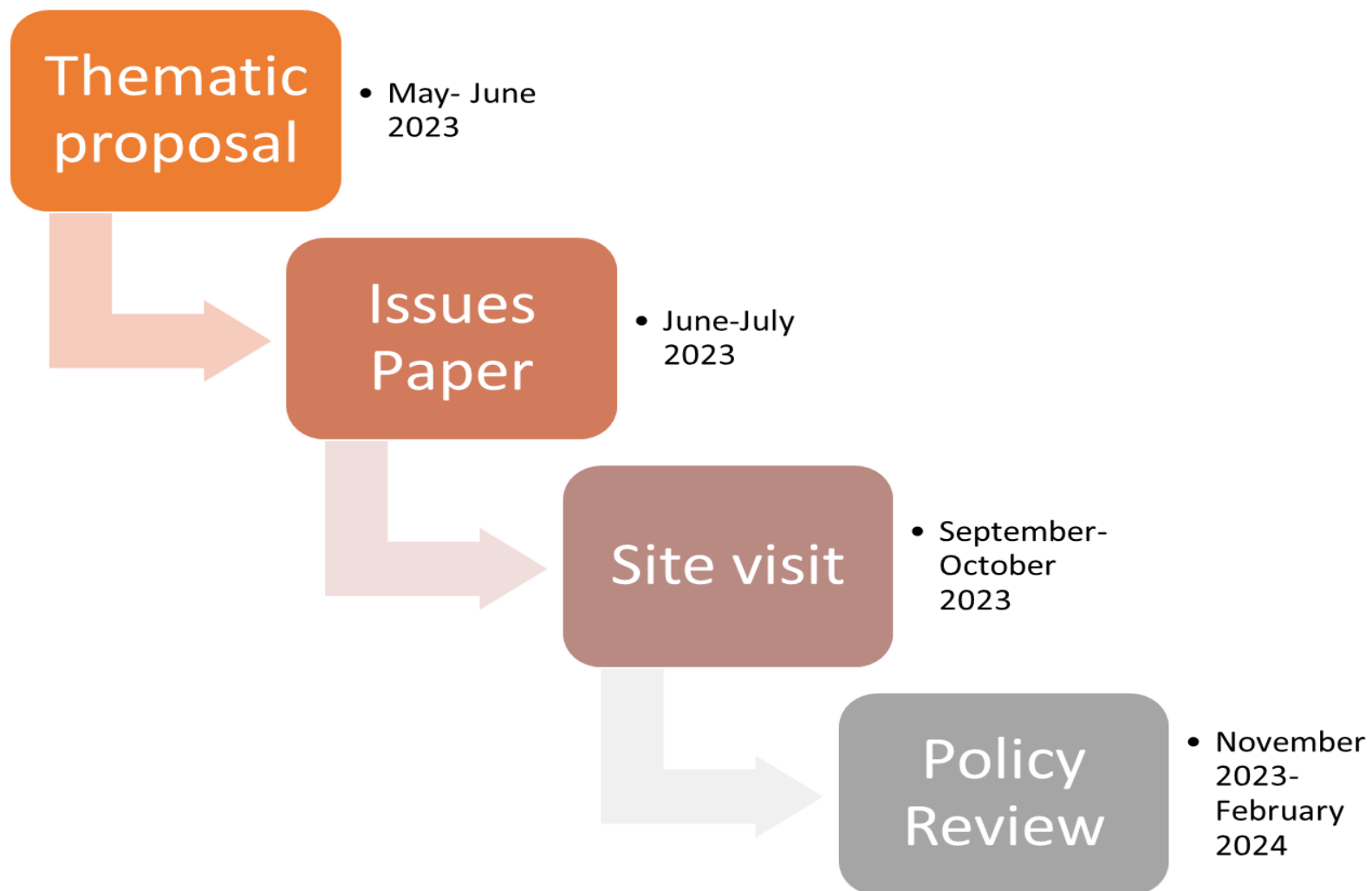
Will Bartlett,
Vesna Puratić
Amir Sarajlić

Tematski prijedlog: Pregled politika cjeloživotnog učenja u BiH ETF Torinski proces

Okvirni plan aktivnosti

Sadržaj

Glavne teme:

Učenje temeljeno na radu (WBL) u formalnom obrazovanju i osposobljavanju
Programi stručnog osposobljavanja odraslih

Dopunska tema:

Program Garancija za mlade (GzM) u BiH
Sposobnost pružatelja usluga učenja za ispunjavanje obveza u okviru GzM

Pitanja za diskusiju

Učenje temeljeno na radu (WBL) u formalnom obrazovanju i osposobljavanju

- **Definicije učenja temeljenog na radu: Prema Zaključcima iz Rige (2015.) postoje tri glavna oblika učenja temeljenog na radu:**
  1. Integrirana praktična nastava u školama srednjeg strukovnog obrazovanja i obučavanja (VET)
    - Nastava se izvodi u školskim laboratorijima, radionicama, kuhinjama, restoranima, virtualnim tvrtkama.
  2. Strukovno obrazovanje i obučavanje u školi uz periode obuke kod poslodavca
    - Poznato i kao "dualno obrazovanje"
  3. „Naizmjenični programi" kod poslodavca
    - Poznato i kao "dualno obrazovanje"

Ovi različiti oblici WBL-a definirani su u dokumentima EU i Eurostata kao što je prikazano na sljedećim slajdovima

Školski VET/WBL programi

- Školski VET/WBL programi mogu se provoditi *ili* u potpunosti unutar škole, *ili* s razdobljima radnog iskustva/obuke u tvrtkama
- *Primjerice*, u BiH program učenja temeljenog na radu za 3-godišnje VET programe praktične obuke traje ukupno 1152 sata, dok za 4-godišnje VET programe (tehničari) traje ukupno 952 sata.
  - Praktična obuka temeljena na modularnim nastavnim planovima i programima ima sljedeću strukturu:
    - 34 tjedna x 6 sati u 1. razredu
    - 34 tjedna x 12 sati u 2. razredu
    - 30 tjedana x 18 sati u 3. razredu
  - To iznosi 144 dana tijekom 3 godine, ili ukupno 4 mjeseca praktične obuke.

Naizmjenični programi: stažiranje i pripravništvo

- **Stožiranje je WBL na ograničeno razdoblje (nekoliko dana ili mjeseci) provedeno kod poslodavca**
  - Obično za učenike kako bi stekli neko radno iskustvo
  - Neformalni a ne ugovorni aranžman
  - Stažiranje je obično neplaćeno iako se mogu podmiriti troškovi prijevoza i osigurati obroci

Naizmjenični programi: Pripravništvo

- **Pripravništvo je kratki program obuke (od nekoliko tjedana do 6 mjeseci) koji nije strukturiran kao naukovanje**
  - **Radna praksa** s formalnom ili neformalnom obrazovnom komponentom
  - Obično ga organizira ustanova za obrazovanje, osposobljavanje ili zapošljavanje
  - Može biti **plaćeno ili neplaćeno** razdoblje rada i obuke
  - **Može voditi** do kvalifikacije ili se jednostavno dokumentirati u životopisu

Naizmjenični programi: Naukovanje

- Naukovanje je dio formalnog obrazovanja i programa obuke **kod poslodavca**, koji traje od 6 mjeseci do 6 godina
  - Kombinira obuku kod poslodavca koja se "izmjenjuje" s praksom u školi
  - Plaća se kroz **ugovorni odnos** između poslodavca i naučnika
  - Vodi do **priznate kvalifikacije**
  - Osposobljava naučnika za rad u **određenom zanimanju**

Naizmjenični programi u EU

- Ne postoje **univerzalni oblici** naizmjeničnih programa u EU
- **Svaka država članica EU-a ima vlastita rješenja** koji spadaju u tri široke, gore opisane kategorije
- **Svaka je slobodna dizajnirati vlastite WBL programe** koji odgovaraju strukturi gospodarstva i potrebama učenika i poslodavaca
- **Razlike u filozofskim pristupima obrazovanju i radu**, na primjer:
  - Njemačka tradicija naglašava “Beruf” - cjeloživotno profesionalno zanimanje
  - Tradicija UK-a naglašava "vještine" - osobine zaposlenika; povezane s pojedincem a ne sa zanimanjem

Programi strukovnog osposobljavanja odraslih

Širom EU mogu se naći različiti oblici osposobljavanja odraslih:

1. Osposobljavanje na radu koje osiguravaju poslodavci u svojim **jedinicama za obuku**
2. Osposobljavanje na radu koje osiguravaju poslodavci u obrazovnim institucijama putem “**slobodnog dana**”
  - npr. u Francuskoj su poslodavci u obvezi osigurati dva slobodna tjedna godišnje za obuku svojih uposlenika
3. Obuka i **prekvalifikacija nezaposlenih odraslih osoba** koju osiguravaju državne službe za zapošljavanje

Pružatelji obuke mogu biti:

- Institucije formalnog obrazovanja, npr. srednje stručne/tehničke škole
- Privatni pružatelji

Program Garancija za mlade (GzM) u BiH i sposobnost pružatelja usluga učenja

- Evropska komisija pokrenula je GzM program 2013. a nadogradila ga 2020
- Odnosi se na **sve mlade ljude** u EU u dobi do 30 godina a koji **nisu zaposleni, ne obrazuju se niti se osposobljavaju** (NEET)
- Ponuda: u 4 mjeseca nakon napuštanja formalnog obrazovanja ili ostanka bez posla **GzM program nudi**: (i) zaposlenje, (ii) nastavak obrazovanja, (iii) pripravništvo, ili (iv) naukovanje
- Od država u regionu, program GzM provodi se u **Hrvatskoj i Sjevernoj Makedoniji**
- **Bosna i Hercegovina** je nedavno odobrila GzM

Učenje temeljeno na radu u formalnom obrazovanju – pitanja za dalje istraživanje

- 1. Podsticaji i pravni okviri:** Na koji način se mogu uspostaviti poticaji kompanijama, odgovarajuća legislativa, održivi finansijski modeli kako bi se podržala provedba dualnog obrazovanja i model naukovanja (šegrtovanja) u okviru učenja temeljenog na radu u formalnom obrazovanju?
- 2. Osiguranje kvaliteta i post-sekundarno, netercijarno strukovno obrazovanje:** Uzimajući u obzir zastoje u implementaciji Kvalifikacijskog okvira, koje su alternative koje mogu osigurati pouzdano ocjenjivanje i osigurati kvalitetu u području učenja temeljenog na radu? Kojim strategijama se mogu identificirati nedostaci koje postoje u post-sekundarnom, netercijarnom strukovnom obrazovanju i obuci kad je u pitanju učenje temeljeno na radu?
- 3. Usklađivanje s tržištem rada:** Na koji se način nastavni planovi i programi (kurikulum) koji se temelje na ishodima učenja, mogu unaprijediti kako bi odgovorili potrebama tržišta rada i poslodavaca?

Učenje temeljeno na radu i obrazovanje odraslih - pitanja za dalje istraživanje

- 1. Dostupnost i obim programa:** Kakvo je trenutno stanje i dostupnost obrazovanja odraslih radno sposobnim osobama u pogledu obuke na radu, unaprjeđenju vještina, dokvalifikacija i prekvalifikacija? Kako se njihov opseg, dostupnost i učinkovitost može unaprijediti?
- 2. Politika i upravljanje:** Koji su postojeći nedostaci u pogledu strateških okvira, upravljačkih struktura koje bi bilo potrebno adresirati kako bi se unaprijedilo obrazovanje odraslih?
- 3. Osiguranje kvaliteta i finansije:** Na koji način se može osiguranje kvalitete u području obrazovanja odraslih unaprijediti? Koje promjene ili poboljšanja bi se mogla implementirati u pogledu postojećih financijskih struktura kako bi se financijske inicijative podržale mnogo efikasnije?

EU Garancija za mlade – pitanja za dalje istraživanje

- 1. Garancija za mlade – dizajn programa i iskustva:** okvir EU Garancije za mlade. Što se može naučiti iz iskustva Republike Hrvatske i Sjeverne Makedonije u provedbi Garancija za mlade? Što su ključna razmatranja i potencijali izazovi kod izgradnje i provedbe Garancija za mlade u BiH?
- 2. Mreža ponuditelja obuka u okviru Garancija za mlade:** Tko bi trebao biti uključen u mrežu ponuditelja obuka u okviru Garancija za mlade? Na koji način bi se kapacitet i učinkovitost mreže ponuditelja Garancija za mlade mogao unaprijediti kako bi što bolje služili ciljevima programa?
- 3. Sposobnost i kapacitet mreže ponuditelja:** Da li postojeća mreža ponuditelja obuka može ispuniti zahtjeve Garancija za mlade, i koja unaprijeđenja je potrebno sprovesti kako bi Garancije za mlade odgovorile potrebi?

Pitanja za diskusiju u radnim grupama

- 1) Da li smatrate da ključne teme koje su izdvojene u današnjem prijedlogu **odgovaraju trenutnoj situaciji** u području učenja temeljenog na radu u Bosni i Hercegovini?
- 2 Postoje li **druge značajne teme** koje nedostaju u ovom prijedlogu?
3. Možete li **predložiti još neke teme** za koje smatrate da bi se trebale naći u ovom strateškom pregledu ?

Hvala na pažnji!